

Fæsterne om Afløsning, det er sket paa Sorø Akademi og af private flere forskellige Steder, men indtil for kort Tid siden har man kun i ganske overordentlig ringe Udstrækning benyttet sig af disse Tilbud. I 1913 gik Staten med til en Afløsning af en Del Afgifter, og Staten bragte ret betydelige Ofre dertil, men ikke desto mindre blev dette Tilbud heller ikke benyttet i videre Udstrækning, fordi det i den Periode, som ligger nogle Aar tilbage, ikke har været forbundet med videre Fordele at afløse. Ingen kunde jo den Gang vide, om Priserne vilde gaa op eller ned. I de senere Aar har der naturligvis været nogen Tilbøjelighed til Opgang, og den Gang Priserne begyndte at gaa op, begyndte ogsaa nogle at afløse, men i den lange Periode, der laa forud, vidste ingen, om det var til Fordel at afløse eller ikke, og derfor var det vel sagtens, at der ingen Afløsning skete. Nu er vi imidlertid inde i en anden Periode, vi er inde i en Periode, hvor der er Udsigt til høje Afgifter, og saa siger Fæsterne: Nu kommer vi til at betale mere end før, nu vil vi afløse, og det erderikke noget at sige til; det er selvfølgelig, at de paagældende ønsker at afløse. Da det imidlertid er et fuldstændig privat Kontraktforhold, synes det dog naturligt, at man overlader det til de paagældende selv, men naar Staten endelig vil gribe ind, hvad det Mindretal, som jeg tilhører, ikke paa nogen Maade kan finde berettiget, saa bør man i hvert Fald tilbyde noget, der i nogen Grad svarer til det, som skal afløses. Naar Forholdet har været saaledes, som jeg har udviklet her, at man tidligere ikke har villet afløse, men nu vil, er det paa Grund af Konjunkturernes, men Forholdet er faktisk saaledes, at naar Priserne gaar ned, er det Afgiftsyderne, der paa en Maade tjener, men hvor mærkeligt det end lyder: gaar Priserne op, tjener de blot endnu mere. Saaledes er faktisk Forholdet. Jo højere Priser vi har, des mere tjener de, som betaler denne Afgift, selv om Afgiften i og for sig bliver større. Nu har det første Mindretal jo gerne villet fremhæve, at dette var en Førsteprioritet, men man har dog Gud ske Lov udtrykt sig med en vis Forsigtighed, idet man udtrykker sig saaledes, at disse Afgifter „maa nærmest betragtes“ som en Førsteprioritet. Man har ikke sagt, at det *var* det, og de er det heller ikke og bliver det aldrig, for en Afgift er nu en Gang ikke en Prioritet. En Kornafgift adskiller sig i væsentlig Grad fra en Prioritet justement derved, at Afgiftens Størrelse er svingende med Konjunkturernes, medens Prioritetsrenten ikke

svinger med Konjunkturernes. Selv om der er Lighedspunkter, kan man ikke med Rette hævde, at en Afgift er en Prioritet. Jeg tror ikke, at jeg siger for meget, naar jeg siger, at da Justitsministeren ved Omtalen af disse Forhold talte om Aagerrenter, vakte det berettiget Muntherhed, ogsaa udenfor de juridiske Kredse.

De Betragtninger, vi nu har gjort gældende overfor Statens Ret til at afløse Arvefæsteafgifter ved Tvang, gælder selvfølgelig i samme Grad, naar der er Tale om at afløse Afgifter paa Ejendomme, over hvilke Staten har Dispositionsret. Dette gælder saaledes Kommunitetet og Sorø Akademi og Universitetet. Der er der ingen Tvivl om, at Staten eller Rigsdagen kan sige: Vi gaar med til at afløse dette. Jeg kan ikke se, at det er rigtigt, og det forekommer mig, at den af Kvæstor afgivne Betænkning taler højlydt i saa Henseende. Det er en udmærket Betænkning, grundig og objektiv, og jeg ved ogsaa, at den paa mange Medlemmer har gjort et betydeligt Indtryk. Den betragter Sagen ikke alene fra den finansielle Side, men ogsaa fra de andre Sider, som efter min Mening er lige saa vigtige. Det forekommer mig, at det er vanskeligt at sige, at Almenvellet kræver, at for Sorø Akademi og de andre nævnte Institutioner skal Afgifterne afløses, naar faktisk disse Institutioner, som har et almennyttigt Formaal, svækkes gennem en saadan Afløsning. Man modarbejder Almenvellet ved at svække disse Institutioner, men ikke desto mindre gaar man med dertil. Det er jo ogsaa aparte. Man ser, at Undervisningsministeren i 1915 erklærede sig derimod, men i 1918 er alle hans Bekymringer svundet væk. Det maa der være en Grund til. Ja, hans eneste Undskyldning er, at vi nærmer os Valget, men det kan han jo ikke saa godt sige. Sikkert er det, at efter disse Beregninger, om hvis Rigtighed der ingen Grund er til at tvivle, vil disse Institutioner miste ca. $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. af deres Formue, og det er lige saa sikkert, at naar disse Institutioner, hvis Midler jo allerede nu er stærkt optagne, yderligere svækkes, vil de i ringere Grad end nu kunne opfylde de Formaal, for hvilke de er oprettede, og i stedse stigende Grad være nødte til at ty til Lovgivningsmagten om Støtte. Vi har ogsaa set, hvorledes Universitetet i sin Tid havde et Par Millioner likvide, og de blev straks spist. Vi har set, hvorledes man afløste Universitetets Korntiende, som beløb sig til 224,000 Kr., og de blev straks spist. Naar man holder sig dette for Øje, kan intet Menneske være i Tvivl om, at akkurat det